

Dnes v čísle:

BeSt 2001 – mezinárodní studentský veletrh ve Vidni
AFO navštíví známý humorista Clive James
Je v Olomouci mladé umění?
Reportáž z večírku poezie 21. století

Žurnál

21**Ročník 10 • Vychází 23. března 2001**

Workshop k protipovodňové ochraně území podél řeky Bečvy

V pondělí 19. 3. 2001 se v aule PŘ UP konal jednodenní workshop na téma *Technická versus ekologická protipovodňová ochrana území řeky Bečvy*, nad nímž převzala záštitu rektorka UP prof. J. Mačáková. Workshop moderoval doc. B. Šarapatka, proděkan PŘ UP a člen Katedry ekologie.

S možnými variantami protipovodňových opatření na řece Bečvě přítomné seznámil Ing. P. Bíza (Povodí Moravy, a. s., Brno). Ekologičtější variantou by byla přeměna orné půdy na louky a lesy, jež by efektivně zachycovaly vodu. K této myšlence se přiklánil prof. O.

Štěrba (na snímku), vedoucí Katedry ekologie PŘ UP, jenž tuto možnost podrobněji rozvedl. V současné době zaujímají plochu kolem řeky Bečvy z 57 % pole, z 15 % sídla a pouze 17 % rozlohy připadají na lesy a 7 % na louky. Snahou ekologů je, aby byla krajina co nejvíce zpřirodněna.

Jinou, méně ekologickou variantu představuje nádrž u Teplic nad Bečvou, jejíž výstavba by však výrazně zasáhla do infrastruktury (musel by být proveden odklon silnice a železnice). Nádrž by zadržela zhruba 160 milionu kubiků vody. Projekt plánované nádrže blíže představila senátorka RNDr. J. Seitlová. Další možnosti by pak bylo zbudování tzv. suchých nádrží (vodní plochy chráněné hrázemi) na několika místech Pobečví.

Po bohaté diskusi na téma ekologická, či technická protipovodňová opatření vystoupili se svými referáty M. Dvorský (*Přehled nejnebezpečnějších lokalit Středního Pobečví*) a P. Tomáš (*Vážky Moravské brány*) z Českého svazu ochránců přírody. Na téma *Nejcennější mokřadní lokality dolního toku řeky Bečvy* promluvil Mgr. J. Buriánková z Katedry geografie PŘ MU Brno. K poslední jmenovanému příspěvku se vázala výstava fotografií P. Motana, kterou bylo možno zhlédnout v zasedací místnosti PŘ UP.

Veškeré informace o nivě řeky Bečvy se dozvíte na adrese www.muweb.cz/www/niva.reky.becvy, kam můžete směřovat také své dotazy a připomínky.

-ano-, foto -tj-

Slavnostní otevření multimediální učebny

Ve středu 14. 3. 2001 byla symbolicky otevřena nová multimediální učebna a studovna Katedry bohemistiky FF UP. Slavnostního odpoledne se zúčastnila rektorka UP prof. J. Mačáková, prorektor pro organizační a rozvojové záležitosti doc. R. Horák, děkan FF UP doc. V. Řehan a proděkan FF UP pro organizační a rozvojové záležitosti doc. D. Šimek.

Novou učebnu, jež slouží studentům i pedagogům již od října loňského roku, představil vedoucí Katedry bohemistiky FF UP prof. J. Kořenský. Učebna vznikla jako projekt Fondu rozvoje vysokých škol, který byl úspěšně obhájěn 30. 1. 2001. Celkové investiční náklady činily 2 528 595 Kč, z toho 1 674 000 Kč poskytl Fond a zbylou částkou přispěla FF UP.

S přístrojovým vybavením učebny přítomné seznámili řešitel zmíněného projektu doc. J. Jodas (na snímku uprostřed) a doc. J. Fiala (na snímku vpravo). Studenti zde mohou využívat 14 počítačů napojených na internet, pro potřeby výuky je k dispozici dataprojektor, videorekordér, skener, tiskárna a kopírovací stroj (podrobnosti viz ŽUP č. 20). S učebnou souvisí rovněž moderně vybavená pracovní dílna doktorandů.

-red-, foto -tj-

Rakouská spisovatelka Elisabeth Hauerová opět hostem univerzity

V úterý 27. 3. vystoupí v 10 hod. v aule FF UP významná rakouská spisovatelka Elisabeth Hauerová, která bude prezentovat svůj nejnovější román *Die erste Stufe der Demut*, zachycující historické období let 1759–1901 v dolnorakouském Altenburgu na panství benediktinského řádu.

Bohatá literární tvorba autorky se skládá z pěti obsáhlých psychologických románů, básnické sbírky

a sbírky povídek. Její prvotina – román *Ein halbes Jahr ein ganzes Leben* měla ihned velký ohlas a byla přeložena do mnoha jazyků. Švýcarský list *Neue Zürcher Zeitung* jej přirovnal k románu *Sever proti Jihu*. U nás vyšel v roce 1995 v nakladatelství *Votobia* v překladu Margot Keprtové. Většina děl E. Hauerové vyšla v renomovaném rakouském nakladatelství *Styria*. Autorka je členkou *PEN-clubu, Rakouského svazu spisovatelů* a mezinárodního autorského svazu *Die Kogge*. Za své vypravěčské umění obdržela prestižní cenu – *Bertelsmann Erzählerpreis*.

Prof. E. Hauerová k nám zavítá díky Rakouskému kulturnímu institutu již po třetí. Byla prvním rakouským hostem po založení Rakouské knihovny FF UP v roce 1992, po druhé nás poctila svou návštěvou u příležitosti autogramiády české verze románu *Za půl roku celý život*.

Rakouský institut a Rakouská knihovna FF UP srdečně zve všechny zájemce na setkání s přední osobností rakouského literárního života.

Dr. M. Keprtová,
Katedra germanistiky FF UP

Indie volá o pomoc!

Český Červený kříž vyhlásil sbírku na pomoc postiženým zemětřesením v Indii. Sběrka bude použita v součinnosti s mezinárodními orgány ČK, které organizují pomoc na místě.

Název účtu: FOND HUMANITY ČČK
Peněžní ústav: KB Praha 1
Číslo účtu: 10030-7334-011/0100, VS 111
Děkujeme za jakoukoli finanční částku.

RNDr. M. Jukl, Ph.D.,
ústřední Výkonná rada ČČK v Praze,
jukl@risc.upol.cz

Rektorka Univerzity Palackého,
děkan Cyrilometodějské teologické fakulty
a děkan Filozofické fakulty UP
si Vás dovoluji pozvat na

**slavnostní zasedání
Vědecké rady Univerzity Palackého
a vědeckých rad CMTF a FF UP,**
na němž bude udělen

**čestný doktorát v oboru filozofie
Erwinu Schadelovi,**

filozofovi, významnému představiteli současné
filozofické triadiky a dynamické ontologie.

Zasedání se uskuteční dne 28. března 2001
v aule Filozofické fakulty UP ve 14 hodin.

Prof. MUDr. et PhDr. Jana Mačáková, CSc.,
rektorka UP
doc. Pavel Ambros, Th.D.,
děkan CMTF UP
doc. PhDr. Vladimír Řehan,
děkan FF UP

Návštěva P. Ricoeura v Praze

Ve dnech 7. a 8. 3. měla česká filozofická veřejnost příležitost setkat se s jedním z nejvýznamnějších současných francouzských filozofů Paulem Ricoeurem (1913), který na pozvání *Centre français de recherche en sciences sociales* (CEFRES) navštívil Prahu.

Zcela zaplněný sál Francouzského institutu ve Štěpánské ulici vyslechl ve středu vpolední přednášku o vztahu pomsty, spravedlnosti a násilí. Přednášející se zabýval problémem ospravedlnění násilí, kterého používá stát v rámci policejních, soudních a trestních orgánů. Ve snaze odstranit pomstu jako bezprostřední reakci oběti si stát osobuje monopol na užívání násilí a mezi pachatele a oběť staví řadu zprostředkujících institucí. P. Ricoeur, ve shodě s hlavním důrazem své filozofie, poukázal především na funkci, kterou v tomto procesu zprostředkování hraje řeč v podobě různých interpretací souzeného činu, v podobě přísně vymezených pravidel argumentace obžaloby, obhajoby a rozsudku. Násilí, kterého se formou trestu stát po rozsudku dopouští na

Dokončení na str. 2

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Etická výchova ve školském systému ČR

Pedagogická fakulta UP v Olomouci – Katedra pedagogiky s celoškolskou působností a Česká pedagogická společnost pořádají 27. 3. 2001 konferenci na téma *Etická výchova ve školském systému ČR*.

Konferenci, která proběhne v aule Pedagogické fakulty UP, zahájí děkan PdF UP doc. J. Šteigl, CSc.; pozvání k účasti přijali např. předseda Etického fóra PhDr. J. Šolc, Mgr. Z. Vyzvozilová, vedoucí Centra pro školy sekce Arcibiskupství olomouckého, doc. H. Hamanová, CSc., vedoucí Subkatedry dorostového lékařství IPVZ Praha, a další.

-red-

Otevření knihovny VERBUM

Katedra historie FF UP zve na slavnostní otevření knihovny VERBUM a prezentaci jejich prvních titulů: Martin Elbel: *Bohemia Franciscana*, Jiří Lach: *Josef Šusta a Dějiny lidstva*, Jana Burešová: *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*.

Akce se uskuteční 28. 3. 2001 v 15 hod. v seminární pracovně Katedry historie FF UP.

-red-

Pozvánka

Olomoucká pobočka Jazykovědného sdružení České republiky zve na přednášku *Neurčitost světa a jazyk*, kterou prosloví PhDr. M. Čejka, CSc. (FF MU Brno). Přednáška se koná ve středu 28. 3. 2001 v 16.30 hod. v posluchárně č. 7 FF UP (přední trakt, 1. posch.), Křížkovského 10. Úvodní slovo má prof. M. Komárek, DrSc. Hosté jsou vítáni.

-js-

Spolek studentů FF UP zve

Spolek studentů Filozofické fakulty UP (SS FF UP) si vás a vaše známé dovoluje dne 26. 3. 2001 v 15 hodin pozvat do auly FF UP na diskusní setkání na téma *Tisíciletý svár morálky s politikou* s bývalým poradcem prezidenta republiky a dnešním předsedou Etického fóra v Praze PhDr. Janem Šolcem.

-ssff-

Uzávěrka literární soutěže

Pátek 30. 3. 2001 je posledním termínem pro odevzdání prací do *Veřejné literární soutěže pro studenty UP v oboru poezie, próza a drama*, kterou každoročně vypisuje rektor UP. Podrobnější informace a podmínky naleznete na webových stránkách UP (*Aktuality*).

-red-

Žen několik řádků

Pocta i pro univerzitní město

Olomoucká univerzita uděluje čestný doktor honoris causa (dr. h. c.) od roku 1990; od té doby byla tato pocta přičtena celkem osmnácti významným osobnostem mezinárodního věhlasu, mezi nimiž lze nalézt slovnatá jména jako V. Havel, S. Wisenthal, E. Sandoz, či I. Theimer. Příští týden proběhne slavnostní akt k poctě další mezinárodně uznávané osobnosti, a taková zvěst si zaslouží patřičnou publicitu i ohlas, už i proto, že čestným doktorátem významně uvádí univerzita trochu i sebe sama: něco z odlesku nového čestného doktora dopadá i na její, v současnosti poměrně zanedbanou společenskou prestiž. Ale mělo by jít o událost širšího dosahu – žijeme koneckonců v univerzitním městě, které jistě ocení, že právě zde bude čestně dekorován filozof E. Schadel ...

V. Mazochová

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

BeSt 2001 – mezinárodní studentský veletrh ve Vídni

Pro rakouskou mládež jsou již tradičně první březnové dny ve znamení veletrhu studijních příležitostí na domácích i zahraničních vysokých školách. Pod zkratkou BeSt (Best Studiere) se i letos od 28. 2. do 4. 3. konal studentský veletrh, kterého se zúčastnilo na 150 vzdělávacích institucí nabízejících studijní programy zájemcům o pomaturitní studium.

Z českých vysokých škol se veletrhu zúčastnila pouze Univerzita Palackého a brněnská Masarykova univerzita. Zájem rakouských studentů o studium v České republice nelze přesně vyčíslit, nicméně stále je řada těch, kteří mají díky geografické a kulturní blízkosti obou zemí – a mnohdy i rodinným svazkům – k českému prostředí velmi blízko. Ti, kteří umějí nebo se chtějí učit česky, jsou navíc motivováni možností získání kvalitního vysokoškolského studia bez placení školného.

Převážná část dotazů na veletrhu směřovala k získání všeobecných informací o Univerzitě Palackého a o možnostech studia v němčině a angličtině.

Velký zájem byl o *Letní školu slovanských studií*, která svou koncepcí – kombinace výuky jazyka a kulturního poznání – nejvíce vyhovuje zahraničním zájemcům. Je to mnohdy první zkušenost, která může ovlivnit rozhodnutí o budoucím studiu na Univerzitě Palackého.

Vedle podávání informací studentům je veletrh také příležitostí k výměně informací, materiálů a v neposlední řadě k osobním setkáním s lidmi z partnerských škol, s nimiž UP spolupracuje v programu Sokrates-Erasmus, nebo se zástupci škol, se kterými by naše univerzita spoluprací v rámci tohoto programu uvítala.

Informační materiály, které jednotlivé fakulty a pracoviště UP poskytly, byly z větší části návštěvníky veletrhu rozebrány stejně jako informační obrazové materiály o Olomouci a regionu, které ochotně nabídl referát regionálního rozvoje Okresního úřadu a zahraniční odbor Úřadu města Olomouce.

Z. Hamdaniehová,
Kancelář zahraničních styků RUP

Evropanství a integrace

Evropská unie, začlenění naší země do evropského společenství – to jsou nejfrekventovanější pojmy poslední doby. Diskutuje se o nich v parlamentu, v médiích a v celé společnosti.

Příspěvkem k této problematice má být publikace senátora PCR prof. Františka Mezihoráka z Katedry občanské výchovy PdF UP nazvaná *Evropanství a integrace*. Kniha nabízí výběr základních informací

o evropanství v jeho staletém vývoji a vyústění do současných evropských integračních procesů. Můžete zde najít portréty osobností, významné mezníky ve vývoji Evropy, profily organizací a institucí, rozsáhlý adresář i odkazy na další informační zdroje. Součástí publikace je také obrazová příloha.

Autor doufá, že jeho kniha bude čtenáři užitečná „pro rychlé poučení teoretické i pro využití praktické“.

Křest knihy prof. F. Mezihoráka *Evropanství a integrace* proběhl 12. 3. v kavárně olomouckého Muzea umění po projekci české verze filmového dokumentu rakouského Ministerstva školství a rakouské televize *Dlouhý stín dějin – Sudetští Němci a Češi* (viz Žurnál č. 20).

-red-

Návštěva P. Ricoeura v Praze

Dokončení ze str. 1

pachatel, chápe Paul Ricoeur jako nutné zlo, bez kterého není možné fungování společnosti. Filozofie by však měla skromně přiznat, že neumí ospravedlnit toto násilí jako moment vyšší racionality nebo jako logickou součást obnovy původní rovnováhy, jak se o to snaží např. Kant či Hegel. Klíčovým místem obnovy rovnováhy mezi pachatelem a obětí je právě řečové zprostředkování v rámci procesu a cílem trestu je výhradně snaha znovuzáclenit pachatele do občanské společnosti. Legitimita státního násilí má tedy pragmatický, nikoli racionální charakter. V zajímavé diskusi odpověděl přednášející na několik doplňujících i kritických připomínek.

Ve čtvrtek dopoledne se v sídle CEFRES v Emauzském klášteře konala prezentace českého překladu první části trojdielné práce Paula Ricoeura *Čas a vyprávění*, které nedávno vyšlo v nakladatelství Oikúmené. Autor ve své řeči charakterizoval místo tohoto díla ve svém filozofickém vývoji až k zatím poslední knize *La Memoire, l'Histoire, l'Oublie*. Vnitřní souvislost autorovy filozofie je dána tím, že každá napsaná kniha otevřela nový problém, a každé další dílo se tedy dotýká tématu, které v předchozí práci vyvstalo, ale zůstalo nepracované. Od tématu lidské vůle se tak pozornost autora obrátila k problému zla a jeho symbolického vyjádření. To vedlo ke snaze o vyrovnání s Freudovou teorií nevědomí, k vypracování teorie symbolu a ke zkoumání povahy metafory. Zde se otevřelo téma vyprávění a jeho schopnosti strukturovat čas, vedoucí ke zkoumání funkce vyprávění v konstituci identity člověka, a konečně k otázce paměti. Diskuse, která po řeči P. Ricoeura následovala, byla věnována především otázce individuální a kolektivní paměti.

Mgr. Š. Holub,
Katedra filozofie a patologie CMTF UP

Z redakční rady

Ve středu 14. 3. 2001 se na Katedře bohemistiky FF UP sešla redakční rada Žurnálu UP. Své pracoviště přítomným představil vedoucí katedry prof. J. Kořenský. Na programu bylo hodnocení posledních čísel univerzitního týdeníku. Zazněl návrh na změnu periodicity Žurnálu z dosavadní týdenní na čtrnáctidenní s tím, že by vedle něj vycházela čtvrtletní revue reprezentativnějšího charakteru. Redakční rada první část návrhu zamítla, možnost vydávání čtvrtletníku naopak s povděkem přijala. Vedoucí katedry prof. Kořenský přislíbil příspěvky o chystaných a realizovaných akcích katedry, o vědeckém výzkumu a zkušenostech ze studijních pobytů v zahraničí.

Členové rady byli poté přítomni slavnostnímu otevření nové multimediální učebny Katedry bohemistiky FF UP.

Na svou funkci v redakční radě Žurnálu ze zdravotních důvodů rezignoval k 31. 3. 2001 prof. B. Hlůza z Pedagogické fakulty UP.

-red-

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Výstava o německém jazyce „Herzliche Grüsse“

Tento příspěvek vznikl díky inspirativní výstavě pořádané v rámci *Evropského roku jazyků*. Akci připravil Goethe-Institut za podpory nadace Roberta Bosche. Vskutku originální a výjimečná multimediální výstava byla v prostorách pražské právnické fakulty slavnostně zahájena 10. 3. 2001. Mezi hosty byli významní představitelé jednotlivých velvyslanectví Švýcarska, Rakouska a Německa, za českou stranu se zahájení zúčastnil dr. Cink z MŠMT. Výstava, která probíhá při příležitosti Dne učitelů německého jazyka, nabízí zájemcům mnoho zajímavých přednášek a příspěvků o německém jazyce, nových materiálů k obohacení a zpeřčení cizojazyčné výuky. Součástí je prezentace nakladatelství vydávajících především jazykové učebnice, turistických center a programu Evropské unie Socrates II.

Na výstavě naleznete učebnice a jiné didaktické pomůcky pro výuku na všech stupních a typech škol základním školstvím počínaje a programy celoživotního vzdělávání konče. Na své si tu přijde žák páté třídy ZŠ, ale i soukromý podnikatel, který využívá ke své práci odbornou němčinu pro komerční praxi.

V úvodních projevech slavnostního otevření výstavy zazněla slova o důležitosti výuky cizích jazyků, potřeby sblížení národních kultur, vzájemném porozumění, ale i o spojitostech v minulosti, kdy se dějiny Čech, Moravy a Rakouska prolínaly. Tuto skutečnost dokládají i příklady ze slovní zásoby: hovorová čeština užívá pro označení zásuvky u stolu slova „šuplík“ z německého „die Schublade“, a naopak naše „palačinka“ za hranicemi zdomácněla v podobě „die Palatschinke“. Navazující přednášky se zabývaly podnětnými tématy jako *Svět zvuku*, *Slova roku a století*, prezentací zkoušek a certifikátů Goethe-Institutu atd.

Za velký přínos byla označena práce o německy píšících autorech na našem území, kteří byli opomenuti a jimž umožnili znovu spatřit „světlo světa“ vědecké kapacity z Katedry germanistiky FF UP v Olomouci (o sborníku studii prof. L. Václavka a doc. L. Topolfské viz Žurnál č. 18 a 19). Znalost jazyka nabývá na významu v souvislosti s rozšiřováním Evropské unie, kde je němčina třetím oficiálním úředním jazykem.

Výstava je však přístupná nejen odborníkům, ale všem zájemcům z řad široké veřejnosti, tedy „žákům, jejich rodičům, studentům, přátelům“. Netradičním a zábavným způsobem vás výstava provede německými nářečnými i současným spisovným jazykem, etymologií slov, hudbou, literaturou, výtvarným uměním. Jednotlivé stánky vás vybízejí k aktivní spolupráci, můžete jazyk nejen slyšet, vidět, ale dotýkat se ho, skládat nebo vytvářet slova. Slouží k tomu tlačítka, sluchátka, tabulky, monitory, videoukázky.

Z Prahy (PF UK, 10. 3. – 26. 3.) se výstava přesune do Brna (3. 4. – 17. 4., VUT) a do Ostravy (4. 5. – 24. 5., Vysoká škola báňská). Dovolují si vás jako nadšený účastník na tuto výstavu pozvat. Zklamání určitě neodejdete, ba naopak plní inspirace do další pedagogické práce nebo do dalšího poznávání německého jazyka.

-rk-

„Neznámá výtvarná pozůstalost Maxe Švabinského“ byla tématem přednáškového odpoledne v olomouckém Muzeu umění ve středu 14. 3. Přednášku připravil a uvedl Mgr. J. Slavotínek, člen Katedry českého jazyka a literatury PdF UP (na snímku).

Foto -tj-

ACADEMIA FILM OLOMOUC 2001 NA CESTĚ.../ON THE ROAD... 22. – 26. 4. 2001

AFO navštíví známý humorista Clive James

Letošní ročník Academia filmu se může pochlubit vzácným hostem – v pondělí 23. 4. budou mít návštěvníci festivalu možnost setkat se známým televizním publicistou, humoristou a spisovatelem **Clivem Jamesem**. AFO nabídne v tento den ve dvou programových blocích v Divadle hudby (od 14 a 17.30 hod.) celkem tři televizní dokumenty tohoto Australana žijícího v Londýně. Po poslední projekci bude následovat beseda s touto zajímavou osobností, jejíž typ humoru lze u nás přirovnat snad jen k nadsázce a sebeironii v podání Haliny Pawlowské.

Tituly uvedené v rámci AFO jsou ze dvou třetin dokonce českou premiérou. Jedná se o televizní pořady osobnostního typu z produkce BBC – v díle nazvaném *Clive James a supermodelky* budeme prostřednictvím jeho průvodce zasvěceni do tajů módního showbiznisu a setkáme se mimo jiné i s arogancí ze strany hvězd této branže – Clive James se při natáčení setkal s obecně existující nevaživostí vůči novinářům, v konfliktu s proslulou modelkou Naomi Campbellovou se sebestřednost a uzavřenost tohoto světa projeví v obnaženém světle. Jak název napovídá, v televizním dokumentu *Clive James a Mel*

Gibson se naopak v přátelské atmosféře vydáme ve společnosti slavného hollywoodského doyena prozkoumat zákulisí filmové „továrny na sny“. Cyklus, který již částečně uvedla Česká televize a který tudíž nebude pro naše diváky novinkou, je v názvu vždy uvozen slovy *Clive James: Pohlednice z...* Tyto originální cestopisy z různých metropolí světa často zavedou našeho světoběžníka na místa, kterým se běžný turista v daném prostředí spíše vyhýbá, což těmto ochutnávkám cizích měst dodává svou zvláštnost a jistý humorový předch – my se tentokrát s Clivem Jamesem vydáme do Havany.

Bylo by bláhové myslet si, že po návštěvě České republiky Clive James natočí díl o Praze nebo o Olomouci, ale kdo ví – podle dobře informovaných zdrojů zde má strávit celý týden, takže na obhlídku terénu má poměrně dost času. A vy všichni jste srdečně zváni na setkání s podtitulem *Clive James a diváci AFO*.

P. Peč, tiskový mluvčí AFO
pavelpec@hotmail.com
www.afo.cz

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Stručně

Od 1. 3. 2001 se ujal funkce rektora Ostravské univerzity v Ostravě **doc. Ing. Petr Pánek, CSc.**, dosavadní prorektor pro vědu, výzkum a zahraniční vztahy. Téhož dne začalo další tříleté funkční období pro stávajícího rektora Západočeské univerzity v Plzni **prof. Ing. Zdenka Vostrackého, DrSc.**

***

Filmový chronotop a heterotopie je název grantového projektu, jehož prezentaci uvedl ve filmovém sále FF UP ve středu 21. 3. držitel grantu Mgr. L. Ptáček z Katedry teorie a dějin dramatických umění FF UP.

***

Na programu **Kolegia rektorky UP**, které se na svou jednání sešlo 21. 3., byly mj. informace o stavu příprav *Academia filmu Olomouc 2001*, aktualizace *Dlouhodobého záměru UP na rok 2002*, zpráva o přípravách přijímacího řízení aj.

-red-

Oprava

V minulém čísle Žurnálu UP bylo při prepisu textu k výběrovému řízení LF UP omylem vynecháno jedno z vypsáních míst, a to na funkci přednosty Kliniky nukleární medicíny LF UP. Za chybu se omlouváme a celý text přetiskujeme znovu, tentokrát v úplném znění:

Děkan Lékařské fakulty UP a ředitel Fakultní nemocnice v Olomouci
vypisují

výběrové řízení

na obsazení funkcí:

- přednosty I. interní kliniky,
- přednosty Kliniky pracovního lékařství,
- přednosty Kliniky plicních nemocí a tuberkulózy,
- přednosty Radiologické kliniky,
- **přednosty Kliniky nukleární medicíny,**
- přednosty Onkologické kliniky,
- přednosty Neurologické kliniky,
- přednosty Kliniky anesteziologie a resuscitace,
- přednosty Neurochirurgické kliniky,
- přednosty II. chirurgické kliniky,
- přednosty Ortopedické kliniky,
- přednosty Kliniky rehabilitačního a tělovýchovného lékařství,
- přednosty Urologické kliniky,
- přednosty Porodnicko-gynekologické kliniky,
- přednosty Oční kliniky,
- přednosty Otolaryngologické kliniky,
- přednosty I. stomatologické kliniky,
- přednosty Kliniky ústní, čelistní a obličejové chirurgie,
- přednosty Ústavu imunologie,
- přednosty Ústavu lékařské genetiky a fetální medicíny.

Kvalifikační předpoklady: VŠ vzdělání v oboru, vědeckopedagogický titul profesor nebo docent, předpoklady dle zákona 451/91 Sb., osobnostní a profesionální předpoklady pro řízení odborného a vědeckého týmu ústavu – kliniky, morální bezúhonnost.

Příhlásky, doložené osobním dotazníkem, životopisem, fotokopii dokladů o kvalifikaci, přehledem vědecké a publikační činnosti zašlete na Děkanát LF UP, tř. Svobody 8, 771 26 Olomouc.

-red-

Volná místa na kolejích UP

Správa kolejí a menz UP nabízí volná místa na kolejích. Zájemci včetně studentů bez nároku na koleje se mohou hlásit u referentek jednotlivých kolejí: na koleji Šmeralova, tel. 563 8026, na koleji J. L. Fischera, tel. 563 8025, na koleji E. Rošického, tel. 522 9402. Informace poskytuje rovněž ubytovací kancelář SKM, tel. 522 6057.

-skam-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Téma: české zpravodajské služby

Evropské sdružení studentů práv (ELSA) v Olomouci si vás dovoluje pozvat na jednodenní seminář, který pořádá pod názvem *České zpravodajské služby*.

Konkrétní den konání semináře není prozatím pořadatelem stanoven, protože bude s ohledem k pracovní zaneprázdněnosti a požadavkům oslovených účinkujících určen později. Orientačně však pořadatel upřednostňuje některý den z týdne od 2. 4. do 6. 4. 2001.

Cílem semináře je jistě laický a odvážný pokus Evropského sdružení studentů práv v Olomouci o desetileté bilancování činnosti českých zpravodajských služeb, a to s ohledem na lidská práva, ústavní principy, zákonné vymezení působnosti těchto služeb a související legislativní prostředí.

Seminář bude mít formu moderátorem řízené panelové diskuse, které bude předcházet cca 15–20 min. vystoupení každého z pozvaných hostů, v němž přítomné posluchače seznámí se svou profesí, odbornou zkušeností a pohledem na činnost českých zpravodajských služeb.

Mezi pozvanými hosty, kteří svou účast již předběžně přislíbili, jsou JUDr. Devátý, JUDr. Šula, zástupci Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Národního bezpečnostního úřadu, Služby Policie ČR pro odhalování korupce a jiné závažné hospodářské trestné činnosti a jini.

-red-

Aktion: spolupráce českých a rakouských VŠ

Program spolupráce Rakouské republiky a České republiky ve vysokém školství a vědě nabízí výměnu stipendistů na dílčí studium a odborné stáže, podporuje projekty vědecké a pedagogické spolupráce českých a rakouských vysokých škol, výměnu hostujících vysokoškolských učitelů k soustavné výukové činnosti, společná odborná zasedání pracovníků, výměnné odborné exkurze studentů vysokých škol a navázání spolupráce mezi českými a rakouskými vysokými školami.

Podrobnější informace o programu jsou k dispozici na internetové adrese www.dzs.cz.

-red-

Komorní koncert

Caritas-VOŠs ve spolupráci s Katedrou hudební výchovy PdF UP pořádá v úterý 27. 3. 2001 v 17 hod. komorní koncert z děl L. Bocheriniho, G. P. Telemana, D. Buxtehudeho, W. Ramthorta a dalších skladatelů. Na flétnu, housle, klavír, klarinet, trubku, saxofon a xylofon zahrají pedagogové, studenti i hosté. Výtěžek koncertu, který proběhne v aule Caritas-VOŠs (Křížkovského 6), bude věnován Charitnímu domu pokojného stáří v Bohuslavicích a Domu sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené ve Vlastovičkách.

Vstupné dobrovolné.

-red-

Rekreace v Horním Údolí

Správa kolejí a menz UP nabízí v rekreačním středisku Horní Údolí u Zlatých Hor rekreaci nejen pro zaměstnance UP, ale i pro ostatní zájemce. Poskytujeme ubytování ve dvou- i vícelůžkových pokojích; vhodné pro alergiky a astmatiky, pro rodinnou rekreaci a kolektiv. V rekreačním středisku je zájemcům k dispozici sauna, klubovna, tělocvična; vlastní stravování s možností přípravy jídel ve vybavených kuchyňkách. Pro zaměstnance UP a jejich rodinné příslušníky jsou uplatňovány slevy. Blíží informace poskytuje ubytovací kancelář SKM, tel/fax 068/522 6057.

-skam-

JUBILEA

K životnímu jubileu docenta Jana Papici

V roce 1966 jsem nastoupil jako „beán“ do prvního ročníku studia odborné psychologie na Filozofické fakultě UP Olomouc. V prvních týdnech a měsících studia jsme se rozkoukávali kolem sebe, seznamovali se jako studenti a poznávali naše učitele. S odstupem pětácti let si uvědomuji, jaké je štěstí pro studenta, když se mu učitel může stát příkladem a vzorem pro řadu oblastí života. Obsazení tehdejší Katedry psychologie FF takovou možnost dávalo a student podle svého založení se mohl přiblížit hned několika výrazným osobnostem. Pro mne se stával dominujícím učitelem a následně přítelem PhDr. Jan Papica, tehdy pětáctičlenný. Vedle odborných podnětů a poznatků jsem postupně také poznával jeho přímočarost, odbornou přesnost a přesnost, důraz na pochybování o všech zdánlivých pravdách a také kontrolu vlastní spokojenosti se sebou. Jeho vynikající argumentace v diskusích podložená výjimečnou pamětí na data, jemná ironie a sarkasmus vyvolával často v nás, diskutujících studentech, až mikromaničké pocity. Pozvolna jsem se také seznamoval s některými útržky jeho životní dráhy. Pochází z valašské vesnice, středoškolská studia začal na Arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži, odkud však vzhledem ke své nekonformní povaze musel odejít a studia maturitou uzavřít v Brně. To se psal rok 1938.

Jan Papica začal studovat na Masarykově univerzitě v Brně, a proto také sdílel osudy příslušníků svého ročníku 21 – v listopadu 1939 nejprve zatčení a výslechy v Kaunicových kolejích, převoz do vazby a po propuštění deportace na nucené práce do Německa a následně severní Francie. Po skončení války byl repatriován do vlasti, kde dokončil studium na MU Brno. Začal působit na gymnáziu ve Vsetíně, ale hned po únoru 1948 poznal další verzi totality. Již v březnu 1948 byl vyakččen, což znamenalo vyhazov a další postih. Z vůle tehdy všemocné KSČ dostal na vybranou – okamžitý nástup na nucenou práci v ostravských dolech, nebo podpis přihlášky do strany. Jak uvedl v jednom svém životopise: „A tak se ze mne z vůle vrchnosti stal soudruh.“ Tento příklad je mottem většiny života Jana Papici. Když v šedesátých letech úspěšně obhájil kandidátskou disertační práci a následně podal svoji práci habilitační, přišel rok 1968 a další násilné znemožnění habilitaci dokončit. Když v sedmdesátých letech přeložil a upravil zcela nepolitický dotazník a pracoval s ním výzkumně, našel se jeden uvědomělý student, který upozornil zvláštní oddělení rektorátu na jakousi dílčí položku a výsledek se dostavil. Z původního připraveného vyhazovu se sankce zmírnila na důtku s výstrahou a finanční postih. Realita vysokého školství za normalizace.

Výborný učitel, badatel průběžně orientovaný ve všech podstatných postupech a poznatcích sociální psychologie ve světě, autor řady vysokoškolských skript a kapitol v monografiích (sám nesměl monografií uveřejnit), autor několika desítek vědeckých a odborných studií v časopisech a sbornících mohl být jmenován docentem až ve svých 69 letech, v roce 1990.

S Katedrou psychologie a Janem Papicou jsem udržoval osobní i odborný kontakt po celou dobu od ukončení studia. Když jsem se v roce 1991 na základě konkursu stal členem týmu katedry, cítil jsem se počteným tím, že mne doc. Mohapl, doc. Papica, prof. Homola, doc. Valoušek, doc. Vtípil a další přijali mezi sebe. Nejplodnější roky byla doba, kdy jsem jako odborný asistent sdílel pracovně s docentem Papicou a mohl prakticky průběžně konzultovat, diskutovat a přit se o odborných otázkách. Spolu s doc. Vtípilem jsme Janu Papicovi vděční, že vyhověl našim prosbám a pokračuje ve své učitelské práci. I dalším

generacím studentů je tak umožněn bezprostřední kontakt s „chodící encyklopedií“ a přísně vědecky a kriticky myslícím člověkem. Mnoha desítkám studentů pomohla jeho brilantní znalost psychometrie, statistiky a vědecké metodologie vybědnout z potíží při zpracování témat diplomových prací. Samostatnou kapitolou by bylo vzpomínání na množství neformálních situací, kdy jsme u sklenky vína pocítovali Papicovu lidskost, lehe kamuflovanou svébytnou ironií a sarkasmem. Není třeba pokračovat, již napsané si od Jana Papici jistě vyslouží nejedno kritické a odmítavé slovo, neboť on patří k těm, kteří se bytostně brání díkům, chvále a oficiálnosti. Závěrem snad jen jeho výrok na mou adresu: „Jak chceš dělat pořádnou robotu, když ztrácíš čas jako úředník?“

Ad multos annos, Jene Papico, děkujeme a vše dobré!

Dne 24. března 2001 oslavil doc. J. Papica, CSc. 80 let, stále v plné práci. Jako výraz ocenění jeho celoživotní práce udělila rektorka UP doc. J. Papicovi při příležitosti jeho životního jubilea zlatou medaili Za zásluhy o rozvoj (Pro merito).

R. Řehan, Z. Vtípil,
FF UP

Blahopřejeme!

Své významné životní jubileum nedávno oslavil **doc. MUDr. Jaroslav Veselý, CSc.**, přednosta Ústavu patologické fyziologie LF UP v Olomouci (na snímku vpravo s děkanem LF doc. Č. Čihálikem). Při této příležitosti mu rektorka UP prof. Jana Mačáková udělila stříbrnou medaili Za zásluhy o rozvoj UP (Pro merito).

-red-, foto -tj-

Reklamní prostředek IF

K čemu se používá impaktový faktor prakticky? Poznámte to na příkladu: časopis *Nature Medicine* má dnes v oblasti biomedicíny pozici číslo jedna, protože svým impaktovým faktorem 26,584 se stal prvním časopisem biomedicínského výzkumu. To znamená, že tento časopis (tedy práce v něm publikované) předstihl ostatní časopisy tohoto ranku mírou citovanosti. V soutěži o předplatitele, čtenáře a autory článků je to přesvědčivý reklamní argument. Dnes čte tento časopis údajně více než 90 tisíc vědců v různých zemích světa a vydavatelé to stále nestačí. Dobře ví, že dostat se na první pozici je obtížné, ale udržet si ji mnohem obtížnější. Což platí i pro vědecké pracovníky a jejich týmy.

(Inspirováno reklamní tiskovinou *Completing the biomedical puzzle*, November 2000.)

-mh-

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP**Laboratoř rastrovací sondové mikroskopie**

Na webových stránkách Univerzity Palackého (na adrese <http://atmilab.upol.cz>) jsme zaznamenali prezentaci Laboratoře rastrovací sondové mikroskopie, nově vzniklého pracoviště Katedry experimentální fyziky Přírodovědecké fakulty UP. O bližší informaci jsme požádali vedoucího této laboratoře, **doc. Romana Kubinka, CSc.**:

Kdy a za jakým účelem laboratoř vznikla?

Za datum vzniku Laboratoře rastrovací sondové mikroskopie můžeme považovat 10. říjen 2000, tedy den, kdy byl na pracoviště aplikované fyziky Katedry experimentální fyziky dodán mikroskop atomární síly Explorer firmy Thermomicroscopes, který patří do velké rodiny speciálních mikroskopických technik využívajících rastrující sondy. Úvahy o zřízení tohoto pracoviště se však objevily mnohem dřív v souvislosti s projektem „Přístrojové centrum fyzikálního a chemického výzkumu na PŘF UP v Olomouci“ v rámci výzkumných záměrů.

Moderní mikroskopické techniky mají na Katedře experimentální fyziky PŘF UP svou tradici. Vždyť již v roce 1979 katedra získala první rastrovací elektronový mikroskop BS 300, který byl vyroben v brněnské Tesle. Mikroskop sloužil výukovým a výzkumným potřebám pracovišť UP do roku 1994. Dnes ho stále využívají studenti naší katedry ve výuce praktických cvičení z experimentálních metod biofyziky. V roce 1992 se na naší katedře akreditoval obor studia „Aplikovaná fyzika se zaměřením na přístrojovou fyziku a metrologii“, který vznikl na základě potřeb praxe. V souvislosti s narůstajícími nároky mezinárodního trhu a s přechodem k evropským normám jsou kladeny přísnější požadavky na zajištění jakosti a spolehlivosti výrobků. A s tím nutně souvisí i vyšší nároky na dokonalejší metodiku měření, měřicí techniku a na preciznost metrologického zajištění výrobních procesů. Především s ohledem na tuto skutečnost jsme rozhodli pořídit tuto unikátní experimentální techniku.

V čem je metoda tak unikátní? Nejsou metody elektronové mikroskopie dostatečně vyhovující?

Mikroskopie využívající rastrující sondy (Scanning Probe Microscopy) je soubor experimentálních metod určených ke stanovení struktury povrchu se subatomárním rozlišením ve směru kolmém k povrchu. První v řadě těchto technik byla skenující tunelovací mikroskopie (STM), jejíž teoretický popis je založen na kvantové fyzice, konkrétně na tunelovém jevu. Byla vyvinuta v laboratořích IBM pracovníky Binnigem a Rohrerem roku 1981, kterým za jejich objev byla v roce 1986 udělena Nobelova cena.

Naše laboratoř je vybavena mikroskopickou metodou, která patří do velké rodiny SPM; její název je „mikroskopie atomárních sil“ (Atomic Force Microscopy – AFM). Mikroskopie AFM je založena na mapování rozložení atomárních sil na povrchu vzorku. Tyto síly jsou mapovány těsným přiblížením hrotu k povrchu, čímž vzniká přitažlivá, nebo odpudivá síla, která způsobí ohnutí nosníku. Toto ohnutí je snímáno citlivým, zpravidla laserovým snímačem a vytváří měřitelnou veličinu, která je zpracovávána počítačově v podobě informace o topografii, případně o změně jiných fyzikálních a chemických faktorů charakterizujících povrch zkoumaného vzorku (tření, tvrdost, elasticita, adheze, elektrický náboj, magnetizace, teplotní pole apod.). Zřejmou výhodou této metody je možnost studovat jak nevodivé, tak i vodivé vzorky bez nutnosti speciální přípravy. Přestože řadu z těchto parametrů je schopen postihnout rastrovací elektronový mikroskop s přidavnými detekčními systémy, pro potřeby metrologické je AFM nenahraditelný při stanovení parametru vertikální složky obrazu. Vedle dosažitelných parametrů zobrazovaných preparátů spočívá unikátnost zařízení v tom, že Univerzita Palackého je čtvrtým pracovištěm v ČR, která podobné zařízení provozuje.

Máte již představu o využití této vsutku pozoruhodné mikroskopické techniky?

Představy samozřejmě máme. Možnosti jsou velmi široké, zatím jsme však vybavení skeneru pro

pozorování suchých vzorků. Pokud se podaří získat finanční podporu grantových agentur v rámci dalších výzkumných projektů, budeme rozvíjet mikroskopické techniky pro studium AFM pro biologické aplikace.

Laboratoř v současné době spolupracuje především s laboratoří Mössbauerovské spektroskopie na studiu práškových částic oxidu železitého Fe_3O_4 . Tyto částice vznikají v průběhu tepelného rozkladu soli železa a často se vyskytují ve formě superparamagnetických nanočástic. Cílem jejich studia je určení závislosti některých morfologických charakteristik na podmínkách přípravy, především vstupní velikosti částic a teplotních charakteristikách rozkladu. Další aplikační oblasti, která se nabízí, je optika. Je možné stanovit nehomogenitu povrchů optických prvků (čoček, hranolů, apod.) v měřítku zlomků vlnových délek světla, měřit tloušťky tenkých vrstev napařených na

povrch skel, tloušťku fotorezistivní vrstvy pro výrobu hologramů apod. Spolupracovat můžeme například při kontrole povrchové mikrostruktury integrovaných obvodů (viz foto). Jak jsem již uvedl, aplikační možnosti jsou rozsáhlé a mezi unikátní analytické postupy patří i studium buněk přímo v médiu, mapování chromozomů, analýza DNA apod.

Na stránkách Žurnálu UP ovšem není možné uvádět všechny aspekty mikroskopu atomární síly. Proto jsou všichni zájemci zváni jednak na webovou stránku laboratoře AFM, jejíž adresa je v úvodu, jednak mohou navštívit pracoviště aplikované fyziky Katedry experimentální fyziky v budově PŘF UP na tř. 17. listopadu 50a.

Rozhovor připravil

doc. O. Lepil, CSc.,
PŘF UP

UNIVERZITNÍ PRACOVÍŠŤE INFORMUJÍ**Je v Olomouci mladé umění?**

Studentům výtvarné výchovy se pravidelně naskytá příležitost k rozvoji jejich talentů a schopností na třídním soustředění v oboru kresby, vedeném významným umělcem – pedagogem.

Na podzim roku 2000 to byl prof. Boris Jirků, malíř, ilustrátor, sochař, vedoucí Ateliéru figurální kresby na VŠUP Praha. Na 35 olomouckých studentů vytvořilo několik desítek kreseb aktů podle modelů v životní velikosti. Jejich kvalita se dá srovnat s obdobnými pracemi studentů VŠUP Praha. Vybraný cyklus bude představen v dubnu ve studentské galerii Vypad v budově PdF UP.

Po velmi úspěšném workshopu se na tomtéž místě – v bývalém klášteře u sv. Kateřiny – sešlo kolem dvaceti studentů, aby se pod vedením doc. Jiřího Kornatovského z PdF UK Praha zaměřili na témata volné fantazie v různých technikách velkoformátové kresby. Pod charismatickým vlivem tohoto mezinárodně známého umělce vznikla řada kreseb komponovaných na témata základních kresběných elementů: bodu, linie, kruhu víření a proudů linii, síti a hledání pevného řádu.

Překvapením pro studenty i pedagogy bylo ono místo ve starobylém centru Olomouce, které poskytuje ideální tvůrčí atmosféru právě pro nastupující generaci studentů výtvarného umění. Rovněž přivítání hosté z Katedry výtvarné tvorby při PdF Ostravské univerzity byli nadšeni. Velké světlé prostory objevili sami studenti KVV, kteří si je pronajali v říjnu 2000 na bydlení i pro vlastní výtvarnou práci. Spontánně se utvořila mladá umělecká komunita, v níž denně vzni-

kají nová díla, skici, nápady, poslouchá se hudba, uvažuje se o problémech.

Tato aktivita začíná budít pozornost veřejnosti, proto studenti dostali nabídku instalovat své práce přímo v centru města – na stěnách kavárny a restaurace Caesar v přízemí olomoucké radnice. Výstava nazvaná *První zápočet* je výběrem ze samostatných cyklů kreseb i maleb studentů 1. ročníku oboru učitelství na ZUS. Zahájena byla 6. 3. 2001 na vernisáži sochaře

Přemysla Kočího v Galerii Caesar a bude zdobit stěny nejnavštěvovanější restaurace a kavárny v srdci Olomouce do 31. 3. 2001.

V dubnu se veřejnosti představí výsledky workshopu volné kresby doc. J. Kornatovského v Galerii IC UP ve Zbrojnici.

Doc. D. Puchnarová,
Katedra výtvarné výchovy PdF UP

Z workshopu figurální kresby prof. Jirků, 25. – 26. 11. 2000, KVV PdF UP – klášter Kateřinská.

Foto -tj-

Vyšla bibliografie pracovníků Přírodovědecké fakulty UP

Vydavatelství UP vydalo *Bibliografii Přírodovědecké fakulty UP* za léta 1995–2000. Jak poznamenává v úvodu její uspořadatel a pisatel tohoto příspěvku v jedné osobě, hlavním cílem publikace je „poskytnutí informací o výzkumné činnosti na PŘF UP za posledních pět let“.

Srovnání s předchozími dvěma bibliografiemi svědčí o pravidelném, téměř dvojnásobném nárůstu objemu položek. Kniha formátu B5, graficky jednotně začleněná do monografické přírodovědné řady, má 276 stran, a tedy více než 4000 údajů. Zpřesněním strohého výčtu mohou být některé názvy článků, jako např. položka č. [9] doc. E. Tkadlece, CSc., z Katedry ekologie PŘF UP (*Early age of vaginal opening in common voles*). U příspěvků v češtině, kterých je však nepochybně méně, jsou většinou uvedeny anglické mutace.

Při nejlepší vůli jsme se nedokázali vyhnout některým formálním chybám. Zkreslujícím dojmem působí informace na záložce o tom, že publikace je určena posluchačům Přírodovědecké fakulty UP. Přesto věříme ve zhodnocení téměř celoroční editorské práce, a to zejména vzhledem k očekávaným akreditacím přírodovědných oborů.

Prof. J. Andres, CSc.,
předekán PŘF UP

STUDENTSKÁ RUBRIKA

Vyhlášení soutěže SCIFAIKU 2001

aneb reportáž z večírku poezie 21. století, čtvrtek 22. 2. 2001 v Garchu

Vesmírný večer zahájila dáma v černém – **Georgia Scottová**. Bílou nití ji brutálně spoutal Matěj Svinčík. Georgia se odputala, sedla si na stůl a několikrát nespada. Pak přednesla několik dobrých básní. Tato americká básnička přebývající v Gdaňsku nepřiletěla do Olomouce poprvé: v září recitovala své věci za doprovodu mladých nadějných olomouckých hudebníků (Cuba Cnápek a Pep. Mikuš) a burčáčku v Galerii na Zbrojnici. I tentokrát přišla se srdcem na dlani, oděná do černého, sexy a provokující: stejně jako její básně. Minivýběr z její tvorby najdete na stránce colloquium.upol.cz/poems.htm, pro nášup si zajděte na knihovnu CCCS na anglistice, kde je k přečtení básní plná složka.

Haiku existuje v japonské poezii již od 17. století. Jde o klasickou, ale dodnes živou formu sedmnáctislabičnou básně členěnou na verše o 5, 7 a 5 slabikách. Tradiční haiku je jednoduchým záznamem poetického okamžiku, zprostředkovává určitý obraz, vyjadřuje smyslové okouzlení, ukazuje krajiny duše, ale ve své výrazové strídmosti nepřipouští metafory: je spíše popisem než abstrakcí. A právě v tomto minimalismu se skrývá jeho nesmírný půvab. Haiku si velmi oblíbil i **Jack Kerouac**. Ve svých *Rozprášených básních* obdivuje klasické haiku od mistra **Bašó** (1644–1694):

Den tiché radosti
hora Fudži
je zahalena mlhou

Kerouac neváhal a vymyslel „západní haiku“, které nemusí dodržovat sedmnáctislabičnou schéma, přirozené pro pružnou japonštinu. Navrhl, aby „západní haiku“ vyslovila něco obsaženého zkrátka a prostě ve třech krátkých řádcích. Tak do ní vnesl experiment s formou, ale i obsahem – jeho haiku se odehrávají i ve městě a jsou momentkami těch neobjevenějších pocitů západního člověka. Jen telegraficky: „Jarní večer / dvě osmnáctileté / sestřičky...“ anebo: „Podrážky mám čisté / po procházce / v dešti...“ „Včelo! Co na mě čučíš? Já nejsem kytko...“ „Je ranní mrazík / a kočky našlapují / po m a l o u c k u...“ „Telegram jsem nedostal / Jen listí padá / pořad víc...“

Ještě o kvark dál jdou autoři *Manifestu sciifaiku* (viz www.scifaiku.com) z roku 1995. Tradiční haiku obsahuje klíčové přírodní slovo, které evokuje určité roční období – sniž zimou, tulipány jaro, mlha podzim. Sciifaiku zase používá slovo nebo obraz, který upomíná na vědeckofantastickou technologii nebo fantastické prostředí budoucích či alternativních světů. Autoři manifestu jsou však přísní a mhouří oko nad překro-

Studentské povzdechnutí

Zvykli jsme si, že nedílnou součástí „služeb“ univerzity byla i možnost pořídit potřebnou literaturu ke studiu veškerých vyučovaných oborů, a to takřka „u nosu“, co by kamenem dohodil od místa, kde nám byla doporučena k prostudování. Tímto „svatostánkem knihy“ bylo Knihkupectví Studentcentrum.

Jeho specifická spočívala zvláště v tom, že se orientovalo právě na studenty UP, a tím bylo spektrum nabízených knih výrazně odlišné od zboží v jiných knihkupectvích. Kromě toho byla snad tím nejspolehlivějším bodem kvalifikovanost personálu, který se na malém prostoru v obrovském množství knih (deponovaných i skladovaných) bezchybně orientoval. Součástí záběru knihkupkyň byl i přehled o dříve vydané (ať již dostupné, či nedostupné) a chystané (a očekávané) produkci nakladatelství. Zkrátka dokázali poradit, když jste něco sháněli.

Současně mi přišlo, že někteří návštěvníci kromě nakupování hledali i radu, případně přišli jen „na kus řeči“ a prolístat novinky, zejména z náročnější beletrie. A byli na správném místě.

Dřívější personál byl také více spjat s duchem univerzity, což se mimo jiné projevilo, jak jsem se

čtením hranice 17 slabik jen v případě, že součástí básně je nějaký složitý technický termín, např. tetrahydrogenkannabinol. Ovšem v Soutěži o nejlepší SCIFAIKU 2001 bylo možné všechno. Zkrátka – něco jako Kerouac a sci-fi dohromady.

Celkem se chystaly udělit čtyři ceny, po jedné od každého ze čtyř porotců, ale mimořádná kvalita dobré kopy příspěvků od asi tuctu autorů – vesměs studentů FF UP – způsobila, že vzniklo cen pět. Cenu Georgie Scottové za nejrotičtější sciifaiku získala **Tereza Rozumová** se svou „Intergalactic Romance“ čili „Mezi-galaktickou romancí“:

Mike's gently stroking KaaLuu's breasts.
The external lungs in his hands
shrink.

(Majk něžně hladí KaaLuuina řadra. / Zevní plíce v jeho rukou / se smršťují.) Také mně se tají dech nad možnými interpretacemi této milostné scény. Či jsou to plíce? Co když je KaaLuu muž aneb kdo drží plíce? Kolik má Majk rukou?

Cenu Matěje Svinčíka za nejsrandovnější sciifaiku („the ufonniest“) získal modernisticky laděný experiment „Z Eleniny (Zahrádky) (17 + 3 x EK)“ norského kyborga **Hnuta Kamsuna**, jinak též autora slavného kybertrashmetalového románu *Chlad* a člena Nezávislé asociace kyborgů bývalého východního bloku se sídlem v maďarském Székesfehérváru. Vychutnejte si jenné nanoelektronické nuance náhodně generovaného jazyka kybriš, podle vzoru jidiš:

Chess neck mých jed not
Ne reagu jen a dot EK
Cibulet vých. dvoj

Cenu Boba Hýska za nej Japonštější sciifaiku získal **Karel Ivanou**, tajemný rusínský básník, česky píšící z polské adresy pornogwieszda@ahoj.pl, podle všeho přítel dobrý výše zmíněného kyborgsona:

Na mé třešni se zachvěly listy
Když zašlo
I druhé slunce

Náhodně vylosovaný divák – vesmírnou shodou okolností majitel karty č. 7, mezhvězdně proslulý talent pozemské kamerologie, Roman V. aka Vicious – se stal *Quizmasterem*, pánem Sluneční soustavy, obtěžkaným právem dát cenu básni podle svého gusta. Hned dva adepti Olympu padli do jeho multifazetové-

dozvěděl, i náležitou zainteresovaností a pracovním nasazením během dnů otevřených dveří, kdy i skriptárna, oficiální prodejce univerzitní studijní literatury, byla zavřena. Někdo by potenciálním studentům poradit měl a dobrému jménu univerzity to jistě jen prospělo.

Všech těchto pozitivních atributů se Studentcentrum v současné době nedostává. Přijde mi, že chcete-li si koupit konkrétní titul, musíte si jej sami najít, jelikož nynější prodejce (jakkoli chápu jeho situaci) nemá naprosto představu o nabídce knihkupectví, v němž prodává (sice se snaživě omlouvá, což může být napoprvé sympatické, ale poněkolkáté mi to přišlo spíš smutné). Současně se nemohu zbavit dojmu, že ubývá odbornějších publikací a knihkupectví tak jaksi nabývá na komerčnosti – i když si nejsem jist, jestli to bude mít v tomto prostředí pro majitele náležitý finanční efekt.

Těžko říct, do jaké míry je to univerzitní záležitost, každopádně se to však výrazně promítá do mého všedního studentského života na zdejší alma mater.

D. Faltynek,
student UP

ho oka, a to **Jiří Procházka** s kyberpunkově laděnou „Rakvi“ a **Ilona Juřenová** s ještě drsnější „Case of Emergency“. Jak vyříbený má *Quizmaster* vkus, poznáte, když si spočítáte slabiky u obou básní:

Rakev klesá do země
modrá kontrolka
znamená smutek

Case of emergency
When the first child was born
The last human died

(Stav nouze / Když se narodilo první dítě / Zemřel poslední člověk.)

Na závěr si ještě dovolím uvést (ne)doceněnou kyberbáseň „Jeans“, vrchol haiku tetralogie „Genie, Genius, Gin and Jeans“. Kyberautorem logicky android, tentokrát identifikující se se jménem **Béla Kávoily**:

„take 'em off before the sun's down“
said the man with solar
panel on his forehead

(sundej si ty džiny než zapadne slunko / řek chlap se solárním / panelem na čele)

-bob-
P. S. Prosim všechny zmíněné androidy i humanoidy (ne, Bélo, ty nechod, stačí, že vyhrál Hnut s Karlem), aby si přišli vyzvednout malou cenu za svůj velký výkon.

Oběti moci a jejich neurozy

Možná to znáte až příliš věrně. Žijete více méně ztotožněni s podmínkami života, které snad ani neurčujete vy, ale budí... A pak přijde poslední kapka, ta, která přeteče ten pomyslný sud a vytrhne vás z letargie...

Michel Foucault předpokládá, že každý vztah mezi lidmi je mocenský a že onu moc není nutno, tím spíše radno chápat hned negativně, že vždy závisí na přijetí té druhé strany. Nelze být prý obětí moci (M. F. rozlišuje moc a násilí), tato moc má veskrze pozitivní funkci, konstruuje realitu, říká, co je pravda, určuje normy a tím usnadňuje orientaci našich životů. Michel Foucault by se divil!

Kdyby měl tu čest studovat na některých katedrách naší univerzity, rychle by si zajisté všiml, že ani není nutné používat hrubého násilí a stanete se stejně obětí žaludečních neuroz, stresů, bolesti hlavy a nespavosti. Myšlenku slavného myslitele jsem si samozřejmě jen vypůjčila a do jisté míry i překroutila, ovšem za tím účelem, aby kritika, kterou za chvíli vychrlím, byla čtivější alespoň ze začátku.

Myslím, že učitelské povolání je opravdu posláním, že hlavním cílem každého, kdo se rozhodne učit, poučovat, vyučovat, zaučovat na jakékoliv úrovni jakoukoliv formou, má své žáky, studenty, posluchače ke studiu a dalšímu vzdělávání motivovat, nikoliv se zaměřovat na jeho/její chyby, nedostatky, selhání, přefeknutí...

Myslím, že vyučující, tím spíše na vysoké škole by neměli (nesmějí!!!) hodnotit inteligenční či jiný potenciál svých studentů, nesmějí zneužívat své „moci“ nad nimi a rozhodovat o jejich setrvání na studiu podle nějakých dojmů.

Myslím, že je nedůstojné, aby dospělí lidé mnohdy s mnoholetou praxí či bohatými životními zkušenostmi, což studenti vysokých škol jistě jsou, trpěli neurozami z chování některých vyučujících.

Myslím, že studium na vysoké škole má v první řadě – nebo ruku v ruce s odbornou přípravou – rozvíjet jistý druh kritického myšlení a schopnost se vyjadřovat, má vést k pochopení souvislostí. Vyučující mají studenty vést k poučení se z vlastních chyb, nikoliv je vyhazovat za neznalost dílčích problémů v závislosti na momentálním rozmaru těch „mocných“.

... A TENTO TÝDEN...

27. BŘEZEN

PřF UP, Olomouc-Hejčín, posluchárna č. 202, 13.30 hod.: Seminář z diferenciálních rovnic. Nelineární periodická okrajová úloha druhého řádu. Přednáší Mgr. J. Draessler (FMT Hradec Králové). Pořádá Jednota českých matematiků a fyziků, Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PřF UP.

Katedra algebry a geometrie PřF UP, Olomouc-Hejčín, Tomkova 40, posluchárna č. 301, 13 hod.: Prof. J. Rachůnek, DrSc. (PřF UP Olomouc): *GMV – algebry*. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin.

The British Council, Křížkovského 14, místnost 204, 16. 30 hod.: Martin Evans – autorské čtení. Současná irská poezie a próza

28. BŘEZEN

Divadlo hudby, 14 hod.: 3xO (Olomoucké Otolaryngologické Odpoledne). Seminář. Pořádá Otolaryngologická klinika LF UP.

Katedra botaniky PřF UP, ul. Šlechtitelů, přednáškový sál č. 501, 16.30 hod.: Sezónní proměnlivost a rod černýš v ČR. Přednáší doc. M. Chytrý (Katedra systematické botaniky a geobotaniky PřF MU Brno). Pořádá Katedra botaniky PřF UP.

Teoretické ústavy LF UP, Hněvotínská 3, 16 hod.: Oddělení plastické a estetické chirurgie FN Olomouc. Přednáškový večer. Pořádá Spolek lékařů Olomouc. -red-

Platy vysokoškolských učitelů ...

Dokončení ze str. 7

Je smutné, že hodinový plat docenta, vypočtený z průměru tarifního rozpětí Mzdového předpisu Univerzity Karlovy (67,74 Kč) nestačí na oběd u McDonald's a nedosahuje ani desetin částky, kterou si za práci účtuje značkový autoservis Opel (732 Kč/h).

Na Karlově univerzitě je výše tarifní mzdy ve vztahu k požadované kvalifikaci stanovena tarifním rozpětím, o její reálné výši rozhoduje nadřazený podle vlastní úvahy.

Ostatní, takzvané nenárokové složky mzdy nemusejí být její trvalou součástí a nemusí se vztahovat na všechny zaměstnance.

Učitelé vysokých škol jsou z hlediska pracovních vztahů navíc diskriminováni trojím způsobem: jsou přijímáni na dobu určitou (na základě výběrového řízení), nemají taxativně vymezenou výši tarifní mzdy a nemají sociální fond (zákon o vysokých školách neukládá zaměstnavateli povinnost ho vytvářet).

Začínající učitel vysoké školy nastupuje s platem okolo 7000 korun hrubého. Na univerzitě pracují učitelé-samoživitelé, kteří se stali sociálními případy. Většina byla donucena řešit svoji situaci vedlejšími pracovními úvazky, mladí učitelé a studenti postgraduálního studia případně zahraničními stážemi.

Všichni vysokoškolští učitelé jsou přijímáni na plný úvazek za mzdu, která je neuznána, a představují jednu z nejhůře placených zaměstnaneckých skupin.

Přitom jde o zaměstnance s pěti až šesti (profesor), případně s čtyřmi až pěti promócemi (docent).

Za deset let nebude mít na vysokých školách kdo učit. V roce 1999 bylo na Univerzitě Karlově 64 % profesorů starších 60 let a jen 5,5 % bylo mladších 50 let.

(Doc. M. Kohoutek, pedagog UK a předseda Koordinační rady Vysokoškolského odborového svazu UK, Lidové noviny, 9. 3. 2001, zkráceno.)

-red-

Diskuse, názory, ohlasy

Pojednání o formě a obsahu

(Nefilozofická rozprava)

V poslední době mám dost strach. Bojím se, že na mě ze tmy vyskočí nějaké nepopsatelné, ale rozhodně strašlivé a příšerné zvíře s ostrými drápy a uslintanou tlamou plnou ostrých zubů. Formalismus.

Je divné, jak se nám v poslední době rozmáhají formalismy. Číhají na nás na každém kroku, vidíme je v médiích, setkáváme se s nimi v tramvajích, u stánků s občerstvením, na nádražích, ve školách, vlastně docela všude. Učitelé jsou formální, žáci jsou formální, vedoucí a ředitelé jsou formální, politici, lékaři, lékárníci, právníci, sociologové, psychologové, všichni se snaží být formálními. (Doufám, že aspoň ta zvířátka zůstanou na dlouhou dobu neformálními a přirozenými.)

Typickým příkladem takového běžně rozšířeného formalismu je pozdrav: „dobry den“. Zdravíme se „dobry den“, aniž by si většina z nás opravdu přála, aby náš den byl opravdu krásný a ničím nerušený. Říkáme „dobry den“ a myslíme si: „Zas jeden známý. No co, nesmím ho ignorovat, ať se na mě nezlíbí.“ „Dobry den“ je naprosto neutrální sousloví (stejně jako většina formalismů), bez špetky citu, pohazení, bez emocí ... studené jako led. Ale mezi přáteli a známými si přece nebudeme říkat jen „dobry den“! Můžeme se třeba pozdravit se šviháckým „brý den, pánové“, „čau, borci“, „vitám tě, panáčku“, „nazdárek“, „čauvajz“, „těpic“, „nazdar, hoši“, pozdravů je mnoho, čeština je přece bohatý jazyk. Umíme si však představit politika nebo učitele, který by přišel před dav lidí (ať již voličů, nebo dětí, i když někdy to vyjde nastejno) a řekl: „Nazdárek, kamarádi!“? Takový člověk by se stal terčem posměchů všech zúčastněných, dovolil by si totiž překročit **společenskou konvenci**, formalismus z formalismů největší.

Společenská konvence se vytvářela staletí a staletí, patří k naší tradici a kultuře. Konvence je vlastně jakýmsi etickým kodexem vytvořeným lidskou společností, je tím, co pomáhá člověku „nezvlčet“, nestát se „zvířetem, ovládaným instinkty“. V dnešní době je pro nás přirozené zdravit se, loučit se, vykat si, přát si vzájemně dobrou chuť, dobrý den či dobrou noc, jistě bychom našli další a další příklady. Společenská konvence je jistě důležitou součástí našeho života, ale... je tu jedno ale, které mě (a možná i další) trápi. Konvence zastupuje formu. A společenské formě je – na úkor obsahu – připisován v současnosti stále větší a větší význam. Jinak přece pohlížíme na člověka oblečeného do drahého obleku, který je hladce oholen a ostříhaný, který hovoří vybraným jazykem prošípokovaným množstvím bonmotů, frází, idiomů a termínů, než na člověka v roztrhaném

svetru, s umaštěnými vlasy a neoholenou, špinavou tvář. Oba dva jsou lidé, nicméně šaty dělají člověka a haló-efekt své. Stále více upřednostňujeme vnější slupku, protože jsme líní pokusit se podívat hlouběji. Co nás totiž na člověku nejdříve upoutá? Vzhled. To samozřejmě neplatí jen o lidech, zboží také prodává obal, reklama vládne světu, kupujeme-li např. čokoládu, samozřejmě si nekoupíme tu, kterou neznáme a nikdy jsme o ní neslyšeli, zato čokoládový svět Orionu nebo fialovou krávu Milku zná každé malé dítě. Proto jediné tyto čokolády jsou ty pravé! Až o mnoho let později se začneme zajímat o to, jak který výrobek poškozují naše zdraví, jak nám co škodí, co je schováno za barevnou slupkou. To platí samozřejmě i o lidech.

Vraťme se však k naší již zmíněné společenské konvenci. Myslím si, že problém lze hledat v tom, jak nám etické hodnoty předává společnost, místo toho, abychom se je snažili nacházet sami v sobě! Řečeno jednoduše: společnost nám řekne, co máme dělat a jak se máme chovat, vysvětlí nám, co je dobré a co špatné. Ale cesta poznání musí začínat u nás samých, my sami bychom se měli snažit nalézat a rozvíjet v sobě to niterné dobro, které každý z nás cítí uvnitř srdce, touhu poznávat a pochopit, touhu žít a prožít, touhu být. Bohužel ne každý to umí a chce umět. Pokud však mezi námi je někdo, kdo má zájem nahlížet hlouběji na svět kolem sebe, kdo má odvahu lidské masky odlupovat a nalézat pod nimi skutečnou pravdu, nechť ve svém úsilí pokračuje a nenechá se zastrašit armádou formalismů, vyzbrojených dokonalými zbraněmi manipulace. Musíme si totiž uvědomit, že obsah je to, co dělá svět opravdu skutečný, forma je jen pozlátka, do kterého je obsah zabalen. Svět je jako bombón, chceš-li poznat, jak chutná, musíš se naučit ho rozbalit.

Mgr. K. Kopecký,
PdF UP

Na cestu tisíciletím...

365 myšlenek na 365 dní

Ze stejnojmenného kalendáře pro rok 2001 autorů F. Mezihoráka, A. Nelešovské a H. Ševčíkové:

Březen 2001

Po 26

Thomas Malory (1408–1471): *Kultura jest nátěr, jenž častěji pokrývá nevědomost než osvícenost.*

Út 27

Heinrich Mann (*1871): *Vůle odolává krutosti, podléhá však lásce a dobrotě.*

St 28

Jan Amos Komenský (*1592): *Chyby první výchovy nás provázejí celým životem, proto nejpřednější stráž lidského pokolení je v kolébce.*

Čt 29

Sokrates z Athén (469–399 př. N. l.): *Lidský život není nic jiného než řetěz zmeškaných příležitostí.*

Pá 30

Paul Verlaine (*1844): *Nikdy neposuzují člověka podle jeho známých a přátel. I Jidáš měl přece bezúhonné přátele.*

So 31

René Descartes (*1596): *Jedině příroda dělá velké věci zadarmo.*

Ne 1

Každý den učil v chrámě; velekněží však a zákoníci i přední mužové z lidu usilovali o to, aby jej zahubili. (Lukášovo evangelium 19, 47)

-red-

Milionová soutěž

Redakce Žurnálu UP a webový stránku UP vyhlašuje soutěž pro všechny členy univerzitní obce UP, jejímž cílem je **zachytit milionté nebo jemu nejbližší (vyšší) číslo na počítačové úvodní internetové stránku UP www.upol.cz**. Chcete-li se soutěže zúčastnit, sledujte, jak počet návštěv narůstá. V době uzávěrky tohoto čísla se počet návštěv přiblížil číslu **693 779**.

A jak prokážete, že jste „milionářem“? Vytiskněte úvodní internetovou stránku UP s údajem na počítači a přineste ji do redakce Žurnálu UP. Vyhraje ten, kdo zachytí číslo 1 000 000 nebo nejbližší vyšší.

A výhra? Nechejte se překvapit.

Hodně štěstí přejí

redakce ŽUP a www.upol.cz